

Dansk Journalistforbund

Mrk.: Cavling
Gammel Strand 46
1202 København K

POLITIKEN

Rådhuspladsen 37
DK-1785 København V

Tlf: +45 3311 8511
www.politiken.dk

Indstilling af Jonas Pröschild til Cavlingprisen 2021

På fjerde sal i Københavns nordvestkvarter undrede Jonas Pröschild sig. Han havde lige taget imod fire kasser med dagligvarer fra Nemlig.com. Båret op på én gang af et bud, der virkede stresset og fysisk udmattet.

Han satte sig for at undersøge forholdene for de mennesker, som er i den anden ende, når vi bestiller varer på nettet, og resultatet blev en række øjenåbnende artikler, der åbenbarer skyggesider af et moderne, teknologibaseret arbejdsmarked i vækst. Et rystende vidnesbyrd om bagsiden af digitale serviceydelser, der letter forbrugernes hverdag, men har store menneskelige omkostninger, og som leder tankerne hen på den berygtede amerikanske internetgigant Amazon.

Afdækningen begyndte med opslag i facebookgrupper, hvor Jonas Pröschild efterspurgte erfaringer med levering af varer for en lang række navngivne virksomheder. Han modtog dusinvis af henvendelser, hvoraf en overvældende andel kom fra nuværende eller tidligere chauffører, der leverer for Danmarks største og stærkt ekspanderende onlinesupermarked, Nemlig.com.

Derpå fulgte et møjsommeligt kildearbejde med mennesker, der ofte hverken talte dansk eller engelsk, og som lod sig interviewe under frygt for at miste deres job og blive straffet for at bryde tavsheds klausulen i deres kontrakter.

Men ved hjælp af tolke og et utal af tillidsopbyggende samtaler og møder lykkedes det Jonas Pröschild med vidnesbyrd, ruteplaner, lønsedler og kontrakter at dokumentere, at chaufførerne var underlagt stram tidsstyring og et bødesystem for at komme blot få minutter for sent. Det gav arbejdsdage så pressede, at de gik på kompromis med sikkerheden og sled sig til fysiske skader.

I kølvandet på artiklerne om chaufførernes arbejdsforhold blev Politiken kontaktet af en række nuværende og tidligere ansatte på lageret hos Nemlig.com. Gennem næsten 100 timers interview med lagerarbejderne, lækkede e-mails, interne dokumenter og skjulte optagelser dokumenterede Jonas Pröschild, hvordan virksomheden med brug af headsets og storskærme konstant måler medarbejdernes effektivitet og anvender overvågningen til at hjemsende eller fyre dem, der ikke arbejder hurtigt nok.

Jonas Pröschilds unikke undersøgende arbejde har muliggjort en detaljeret beskrivelse af en ellers hermetisk lukket virksomhed. Og dokumentationens styrke har givet artiklerne en gennemslagskraft, som vi ikke er færdige med at se konsekvenserne af.

Hos Nemlig.com er bødesystemet suspenderet, chaufførernes betaling hævet, og arbejdsforholdene på lageret forbedret. Konkurrenten Coop Mad har droppet levering via eksterne vognmænd og ansat egne chauffører. Både Coop og Salling Group har indgået overenskomst med 3F. Samme fagforbund kører på sjette måned konflikt mod Nemlig.com.

Som følge af afsløringerne har flere kommuner og Region Hovedstaden afviklet deres samarbejde med Nemlig.com.

Københavns Kommune har gennemført en selvstændig undersøgelse af Nemlig.coms moderselskab, Intervare, som viste underbetaling og andre uregelmæssigheder. Kommunen pålægger p.t. Intervare dagbøder, fordi virksomheden nægter at efterbetale chaufførerne og fremlægge løndokumentation. Sker det ikke, vil kommunen opsige samarbejdet.

Regeringen vil indføre en såkaldt formodningsregel, der skal stoppe brugen af 'falske selvstændige'. Den vender bevisbyrden, når virksomheder som Nemlig.com fralægger sig arbejdsgiveransvar med henvisning til, at den benytter selvstændige vognmænd, men der reelt er tale om lønmodtagere.

Desuden vil regeringen nedsætte Rådet for Fremtidens Arbejdsmarked som et permanent rådgivende organ for at sikre, at platformøkonomien og nye ansættelsesformer ikke undergraver løn- og arbejdsvilkår på det danske arbejdsmarked.

Jonas Pröschild har kastet lys over dystopiske forhold på det ellers så velorganiserede danske arbejdsmarked og givet stemme til mennesker, vi ellers aldrig ville have hørt. Og han har vist bagsiden af bekvemmeligheden for den moderne forbruger. Hans arbejde er banebrydende – på det menneskelige niveau, i branchen for dagligvarelevering og for den væsentlige samfundsdiskussion om fremtidens arbejdsmarked.

Derfor fortjener Jonas Pröschild Cavlingprisen 2021.

Med venlig hilsen

Tanja Parker Astrup
Forbrugerredaktør

Katrine Rossau
Redaktør